

ЦІНІСНО-ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ФОРТЕПІАННИХ МІНІАТЮР ВАСИЛЯ БАРВІНСЬКОГО

THE VALUE-BASED EDUCATIONAL POTENTIAL OF VASYL BARVINSKY'S PIANO MINIATURE

Стаття присвячена розкриттю ціннісно-виховного потенціалу фортепіанної спадщини видатного українського композитора ХХ ст. Василя Барвінського, зокрема його фортепіанних мініатюр. З'ясовано, що багатогранна мистецька діяльність (композиторська, педагогічна, піаністична, мистецтвознавча, диригентська, критико-публіцистична, музично-просвітницька, культурно-громадська тощо), яка тісно перепліталася та органічно збагачувала одну одну, репрезентує В. Барвінського як творця найширшого масштабу, патріарха професійної композиторської і піаністичної школи, чий ім'я вписано не лише до української історії, а є невід'ємною складовою європейської культури. У композиторській творчості, що охоплює від камерно-інструментальних до хорових і великих симфонічних творів, найкраще висловив себе у камерному жанрі, особливо у фортепіанному, та першим в Україні представив новітні високохудожні зразки української камерно-інструментальної музики.

Творчі здобутки В. Барвінського, зокрема фортепіанна спадщина, після тривалих років забуття активно відроджується та все ширше повертається у концертні зали та до педагогічного репертуару освітніх закладів в Україні і Європі, що є свідченням ренесансу мистецького спадку майстра.

Підкреслено, що особистісні духовно-вольові риси В. Барвінського, разом з інтересом до дослідження народної музики, патріотизмом і національною свідомістю, формування яких пов'язано з поліетнічним середовищем, де перебував музикант він перейняв у своїх педагогів та упродовж життя продовжував виховувати і у своїх учнях.

Акцентовано, що від перших фортепіанних творів прослідковується нерозривний глибокий зв'язок композитора з українською народною музикою, що особливо виразно втілюється у фортепіанних мініатюрах, якими В. Барвінський прагнув якнайширше залучити молодь до національних перлин музичного мистецтва та закохати у народні джерела.

Доведено, що фортепіанні мініатюри В. Барвінського становлять велику художню і педагогічну цінність та слугують важливим матеріалом у навчальному репертуарі піаніста як початківця, так і здобувача музичної освіти у вищій школі. Наголошено, що фортепіанні цикли педагогічного спрямування виховують високохудожній естетичний смак, сприяють духовному зростанню молоді. Опанування стилю та властивостей музичної мови композитора сприяє пізнанню і здобуванню освіти в класі основного музичного інструмента (фортепіано) способів втілення фольклору у професійному музичному мистецтві, виховує самостійність творчих пошуків для виважених рішень в інтерпретаційному втіленні художнього задуму фортепіанного доробку композитора.

Крім того, пізнання творів В. Барвінського на національній основі виховує інтерес до

народної музики, любові і шану до рідного українського національного (професійного та народного) мистецтва, формує стійку громадянську позицію та почуття власної гідності, виховує патріотизм і національну самосвідомість, повагу до культурно-історичного минулого.

Ключові слова: В. Барвінський, ціннісно-виховний потенціал, фортепіанна творчість, фортепіанна мініатюра, репертуар, музична освіта.

This article is dedicated to exploring the educational potential inherent in the piano legacy of the prominent Ukrainian composer of the 20th century, Vasyl Barvinsky, particularly his piano miniatures. It is revealed that Barvinsky's multifaceted artistic activities (compositional, pedagogical, pianistic, art-historical, conducting, critical-publicistic, musical-educational, cultural-social), closely intertwined and organically enriching one another, portray him as a creator of the widest scale, a patriarch of professional composer and pianistic school, whose name is not only inscribed in Ukrainian history but is an integral part of European culture. In his compositional work, spanning from chamber-instrumental to choral and large symphonic works, he excelled in the chamber genre, especially in piano. V. Barvinsky was the first in Ukraine to present the latest high-art samples of Ukrainian chamber-instrumental music.

The creative achievements of V. Barvinsky, particularly his piano legacy, after years of neglect, are actively revived and increasingly returning to concert halls and pedagogical repertoire of educational institutions in Ukraine and Europe, which is evidence of the renaissance of the master's artistic legacy.

It is emphasized that V. Barvinsky's personal spiritual and volitional traits, along with his interest in the study of folk music, patriotism, and national consciousness, the formation of which is associated with the multiethnic environment where the musician resided, he inherited from his teachers and continued to cultivate in his students throughout his life. It is noted that from the first piano works, an inseparable deep connection of the composer with Ukrainian folk music is traced, which is particularly vividly embodied in piano miniatures, through which V. Barvinsky sought to involve youth as widely as possible in national gems of musical art and inspire them with folk sources.

It is proved that V. Barvinsky's piano miniatures represent great artistic and pedagogical value, serve as important material in the educational repertoire of both novice pianists and music education seekers in higher education. It is emphasized that piano cycles of pedagogical direction cultivate high artistic aesthetic taste, contribute to the spiritual growth of youth. Mastery of the style and characteristics of the composer's musical language helps education seekers in the main music instrument class (piano) to comprehend the ways of embodying folklore in professional musical art, fosters independence in creative searches for balanced decisions in the interpre-

УДК [780.8:780.616.432]:78.03(477)(092)
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/68.2.28>

Прокопчук В.І.,
канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри гри на музичних
інструментах
Інституту мистецтв Рівненського
державного гуманітарного університету

Яковенко Л.П.,
канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри гри на музичних
інструментах
Інституту мистецтв Рівненського
державного гуманітарного університету

tational embodiment of the composer's piano legacy.

Moreover, the study of V. Barvinsky's works on a national basis fosters an interest in folk music, love and respect for native Ukrainian national (professional and folk) art, shapes a firm civic

position and a sense of personal dignity, nurtures patriotism and national self-awareness, respect for cultural-historical heritage.

Key words: V. Barvinsky, value-based educational potential, piano works, piano miniature, repertoire, music education.

Ані одна нотка в його композиціях не є зайва, а кожна нота – це окремий світ, якого Василь Барвінський не віддав би за ніякі гори золота
Р. Савицький

Постановка проблеми у загальному вигляді.

У час драматичної боротьби України за свободу та незалежність на тлі лютої повномасштабної агресії РФ відбувається справжнє національне відродження, що висуває стратегічним завданням виховання патріотизму, національної самосвідомості, поваги до культурно-історичного минулого, утвердження національно-культурної ідентичності, яке є найголовнішим напрямом виховання, про що зазначено у низці державних документів (Закон України «Про освіту», «Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України» тощо) [5; 10]. Ці завдання актуалізують у тому числі питання відродження культурно-мистецького минулого, повернення імен і спадщини українських митців, знищених, замовчуваних та заборонених радянською владою: О. Арнаутов, В. Барвінський, С. Борткевич, В. Верховинець, В. Задерацький, Л. Курбас, М. Леонтович, С. Параджанов, Г. Хоткевич та багато інших. Серед них – непересічна особистість, яка зробила неоціненний внесок у становлення та розвій музичної освіти і мистецтва ХХ ст. Василь Олександрович Барвінський (1888–1963), нещодавно якому виповнилося 135 років від дня народження та 60 років від дня смерті.

Творчі здобутки В. Барвінського, знаного за життя у США, в усій Європі та навіть у Японії, проте майже понад чверть століття заборонені і замовчувані на Батьківщині, після тривалих років забуття лише з 1990-х рр. активно відроджуються в історії українського та європейського мистецтва. Завдяки обачливості учнів, колег, близького оточення композитора та турботливому ставленню шанувальників мистецтва, його музичний спадок з осередків діаспори та приватних колекцій і архівів поступово виривався з попелища й повертався у концертні зали і до педагогічного репертуару освітніх закладів. Ґрунтовні наукові дослідження та публікації, присвячені висвітленню різних аспектів життєтворчості митця, видання й перевидання музичних творів композитора в Україні і Європі, виконання його музики в концертних програмах знаних музикантів фортепіанного мистецтва, організація іменних конкурсів та концертів пам'яті є свідченням ренесансу мистецького спадку майстра.

Крім того, нова хвиля уваги до пізнання та належного пошановування мистецького доробку В. Барвінського, що спостерігається нині у час складних національно-політичних і суспільно-культурних процесів в Україні зумовлює потребу якнайширшої актуалізації, узагальнення та систематизації наукової царини Барвінськознавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Спадщина В. Барвінського в останні десятиліття отримала об'ємне різнопланове висвітлення. У вітчизняній педагогічно-музикознавчій літературі знаходимо чимало публікацій, фундаментальних праць (дисертацій, монографій), присвячених життєтворчості, різним сферам діяльності композитора (Г. Блажкевич, Г. Жук, І. Зіньків, І. Ковалів, О. Козаренко, Т. Молчанова, Л. Назар, С. Павлишин, Л. Проців, Л. Соловей, Н. Швець, О. Фрайт, З. Юзюк, Я. Якуб'як та ін.), аналізу стильових особливостей композиторського письма (С. Бедакова, Ю. Бачинська, Н. Кашкадамова, Л. Кияновська, О. Максимов, Л. Назар, О. Німилович, Л. Садова, Є. Сов'як, Б. Тихонюк, Т. Чабан та ін.), архівних документів, епістолярної спадщини, спогадів (В. Грабовський, О. Криштальський, Р. Савицький, О. Смоляк, Б. Фільц та ін.) тощо.

Мета статті полягає в розкритті ціннісно-виховного потенціалу фортепіанних мініатюр В. Барвінського у процесі підготовки здобувачів вищої музичної освіти у класі фортепіано.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Багатогранна мистецька діяльність одного з найвидатніших українських митців (композиторська, педагогічна, піаністична, мистецтвознавча, диригентська, критико-публіцистична, музично-просвітницька, культурно-громадська тощо) репрезентує В. Барвінського як творця найширшого масштабу, патріарха професійної композиторської і піаністичної школи, чие ім'я вписано не лише до української історії, а є і невід'ємною складовою європейської культури.

Різні грані обдарування В. Барвінського тісно перепліталися та існували нероздільно, органічно доповнюючи й збагачуючи одна одну. Активний організатор музичного життя Галичини, скерований на широкий музичний шлях М. Лисенком [13, с. 14], як гідний продовжувач своїх видатних попередників і педагогів, він зорів мрією піднести професійне музичне мистецтво й освіту в Україні до довершеного рівня європейських вершин та виховав плеяду достойних послідовників своєї справи. Серед учнів В. Барвінського всесвітньо відомі композитори М. Колесса, З. Лисько, А. Рудницький,

Н. Нижанківський, С. Туркевич-Лукинович та ін.; піаністи Г. Голинська, Д. Гординська-Каранович, О. Криштальський, М. Крих-Угляр, М. Крушельницька, Г. Левицька, І. Любчак-Крихова, Л. Мечник-Чепага, І. Негребецька, Б. П'юрко, Р. Савицький, С. Сапрун-молодший, Р. Сімович та ін.; фортепіанній педагогіці присвятили себе Д. Герасимович, О. Пясецька-Процишин, Н. Кашкадамова, Д. Личковська, О. Максимов та ін.

В. Барвінський у своїй композиторській творчості найкраще висловив себе у камерному жанрі, особливо у фортепіано, та фактично першим в Україні представив новітні високохудожні зразки української інструментальної музики, зокрема камерно-інструментальні твори (автор першого Концерту для фортепіано з оркестром, перших фортепіанних Прелюдій, першого Фортепіанного секстету, першої Сонати для віолончелі, першої Сонати для фортепіано в українській музиці ХХ ст.). Відтак, це цілком закономірно *обумовлює площину дослідження*, зокрема інтерес становлять фортепіанні мініатюри, що займають левову частку творчого доробку композитора.

Виокремлюючи ціннісно-виховний потенціал фортепіанних творів композитора, зокрема його фортепіанних мініатюр, не можна не підкреслити виховний зміст уроків педагога з учнями, яких виховував власним прикладом. Педагогічною справою (викладав фортепіано), як відомо, займався упродовж всього життя.

Такі притаманні В. Барвінському риси, як висока етика, почуття власної гідності і наполегливість у досягненні мети, воля й характер та водночас скромність, толерантність, гуманність і терпимість, разом із жагою до дослідження народної музики, полум'яним патріотизмом та національною свідомістю, любов'ю і повагою до рідного національного мелосу, які перейняв та засвоїв у своїх педагогів В. Курца і В. Новака (поєднання національних музичних особливостей і модернової системи виразових засобів музичного мистецтва), В. Барвінський продовжив виховувати у своїх учнях. Саме стиль трактування народної пісні В. Новака В. Барвінський використовує у своїх мистецьких перетвореннях [2, с. 2].

Водночас такі яскраво виражені особистісні раціонально-вольові риси В. Барвінського, як педантизм та поміркованість, висока організація і витривалість, принциповість та рішучість стали підвалинами життєвої стійкості, завдяки яким митець зумів пережити потужні життєві потрясіння (вважаємо доречним підкреслити незламність людського духу композитора, який навіть у концтаборі у 1950-х рр. написав низку творів: фортепіанний квінтет, концерт для віолончелі і фортепіано, хорові обробки пісень різних народів, що виконувалися в'язнями тощо). Поділяємо думку, що це пов'язано з поліетнічним середовищем, в якому

формувався музикант, зокрема, австрійський менталітет і «Празька школа» розвивала організованість та систематичність і «була для українців продовженням того висміюваного австрійського порядку, так проте потрібного слов'янам» [цит. за 7, с. 116].

Ба більше, поліетнічне середовище, в якому В. Барвінський перебував у родинному колі та через безпосередні зв'язки з представниками європейської мистецької еліти, не лише формувало пізнавальний інтерес до інших культур, а найважливіше – спонукало до стійкого усвідомлення власної етнідентичності, що «супроводжується патріотизмом, гордістю за досягнення свого народу та його видатних діячів, адекватно високою самооцінкою, почуттям власної гідності» [цит. 3, с. 329]. Такі ознаки стійкої етнічної ідентифікації, що мали прояви у молодий Празький період В. Барвінського на Батьківщині з роками лише посилювалися.

Особливого значення надавав як педагог вивченню фортепіанної спадщини українських композиторів, заохочує учнів в самотність і багатогранність національної інтонаційності української музичної мови й української пісенної традиції.

Важливою рисою педагогічних принципів В. Барвінського, яку належить підкреслити, є патріотичне виховання молоді, розвиток національної свідомості, надзвичайно шанобливе ставлення до українського музичного мистецтва і національного музичного джерела, глибоке його знання та повсякчасне пропагування в усіх напрямках діяльності, що тісно перепліталися. Композитор не уявляв професійної музики без фольклорних джерел, народним мелосом послуговувався в усіх жанрах своєї творчості, звертався як до прямого цитування, так і до власного переосмислення й узагальнення фольклорного матеріалу (використовував фольклорні джерела з Поділля, Галичини, Холмщини, Підляшшя, Закарпаття, лемківські й гуцульські пісні тощо). Особливо яскраво національні риси проступають у фортепіанній музиці (окрім циклу «Любов» та деяких ранніх прелюдій).

Предметом постійної уваги В. Барвінського педагога були звукові завдання, досягнення шляхетного звучання, ідеалом якого була співучість, трактування фортепіано як багато-тембрового «оркестрового» інструменту з м'яким шляхетним тоном «наспівної гри», висока звукова чутливість і тембральне багатство, емоційна витонченість та ювелірне інтонування. Найбільше місця займала робота над фразуванням і стрункістю ритмічної пульсації, глибоким осмисленням змісту та зміщенням акцентування з техніки на виразовість. Ці найважливіші художньо-технологічні вимоги, які наполегливо виховував у своїх учнях В. Барвінський-педагог, заклали підвалини не

лише Галицької фортепіанної школи I пол. XX ст. а й української національної фортепіанної школи.

Саме з народного джерела випливають усі властивості музичної мови композитора (мелодика, фактура, принципи розвитку тощо). Яскрава особистісна риса – надзвичайно уважне і делікатне ставлення до людей проявилася у В. Барвінського як піаніста-виконавця і композитора. Змісту творів властиві елегантні настрої інтимної лірики, що пронизують кантиленну творчість тонкого психолога. У будь-якому жанрі (камерно-інструментальному, хоровому, симфонічному тощо) глибокий лірик з філігранною майстерністю торкався найпотамніших закутків людської душі. Тонка мрійлива натура і витончений ліризм митця спричинили домінування камерності та «квітчасто-запашного, справді «барвінкового» стилю Майстра.

Музика В. Барвінського зачаровує полістилістичною орієнтацією, на усіх ділянках його творчості відбилися риси сецесії, які упізнаються в різних складових пластичного фортепіанного стилю композитора, де неокласичні риси проявляються в імпресіоністичних забарвленнях та яскраво вираженою національною колористикою, що поєднується з пізньоромантичними захопленнями, органічно зливаючись з глибоким мелодизмом народного фольклорного джерела. «Хоч перехресні течії різних музичних культур і залишили свої сліди у творчості Барвінського, все-таки вони не тільки не відтиснули національного елемента у його творах на другий план, а, навпаки, саме структурно і стилево його скріпили» [9, с. 186].

Перетворення розмаїтого національного музичного мелосу композитор розвиває подібно Ф. Шопену до рівня глибокого психологізму, вплив якого особливо відчутний у ранніх творах В. Барвінського. Також прослідковується у його композиторському почерку музичні прийоми Р. Шумана, Р. Вагнера, Ф. Ліста. Водночас викристалізовані ознаки музичної мови, зокрема фортепіанні мініатюри, на думку музикознавців надзвичайно близькі до манери французького композитора романтика Г. Форе [2, с. 2].

Властива стилю декоративність дає про себе знати у фактурі та гармонії, зокрема мові композитора притаманна поліфонізація вибагливого мелодичного плетива, гармонічна мінливість фактурних конфігурацій та примхливість голосоведіння. Важливу роль відіграють енгармонічні переходи та інтенсивна модуляція, також прослідковується імпровізаційна свобода у розгортанні форми, що є результатом виразистих орнаментальних тенденцій і гармонічних нашарувань. Характерною рисою також є коломийковість та прагнення відтворювати награвання народних музикантів. Разом з тим, почерку Майстра властива не перебільшеність художнього вираження, м'який ліричний характер та щирість висловлювання, де В. Барвінський завжди залишався собою.

Вже у першому опублікованому фортепіанному циклі «Прелюдії» (1908 р.) В. Барвінського (з восьми прелюдій було опубліковано п'ять) ліричний мелодизм народнопісенної мелодики поєднаний з мовними рисами європейського музичного письма. Період зрілої творчості композитора відкриває фортепіанний цикл «Пісня. Серенада. Імпровізація» (завершений 1911 р.), що характеризується усіма ознаками його індивідуального почерку і, насамперед, нерозривного глибокого зв'язку з українською народною музикою і національною традицією. На народних темах написані для фортепіано також «Українська сюїта» у 4-х ч. (1915 р.), Варіації (В-dur, 1917 р., не завершені), «Листок до альбому» (1930 р.), що присвячений вчителю В. Новаку з нагоди його 60-річчя тощо.

Неоцінним внеском у становлення й розбудову музичної освіти та мистецтва ХХ ст. є створення В. Барвінським національного педагогічного репертуару для фортепіано. Перевітлюючи професійно національні музичні джерела, використовуючи українські народні етнічні мотиви у фортепіанних циклах педагогічного спрямування, композитор прагнув до якнайширшого залучення молоді, як майбутнього української нації до етнічних перлин музичного мистецтва. Композитор у Західній Україні (як В. Косенко у Східній Україні) є основоположником національної фортепіанної музики для дітей. Усвідомлюючи нестачу вітчизняного педагогічного репертуару на поч. 1920-х рр., зокрема з рисами національної належності, В. Барвінський надзвичайно відповідально підійшов до роботи над створенням фортепіанних циклів педагогічного спрямування (саме у його доробку жанр фортепіанної музики для дітей отримав належний професійний композиторський та педагогічний рівень). Так, з-під пера композитора вийшли донині унікальні чотири фортепіанні цикли, написані на основі українського фольклору для дітей різного віку: шляхетна низка філігранно оброблених перлин «Шість мініатюр на українські народні теми» (1925 р., входили до репертуару зрілих піаністів і принесли композитору світову славу), «Українські народні пісні для фортепіано» (1929 р., для дітей середнього віку), «Колядки та щедрівки», що вийшов друком у 1935 р. (для учнів старших класів) [14, с. 161–163].

Складно переоцінити художнє і педагогічне значення дитячого циклу для фортепіано «Наше сонечко грає на фортепіані» (1935 р., для учнів молодших класів), що виданий шістьма мовами та є перлиною українського педагогічного репертуару. У цикл увійшли 20 дитячих п'єс на українські народні мелодії, який В. Барвінський, як відомо, присвятив дочці своїх друзів Марічці Пшеничці. Композитор наголошував: «Метою цієї збірки було зв'язати українську дитину вже у початках її фортепіанних студій з українською мелодикою

і піснею, намагаючись різноманітністю гармонії, голосоведінням і не так вже дешевою чи простою фортепіанною фактурою піднести чи виробити смак дитини, кормленої у початках науки різними школами гри на фортепіано, вроді Баєра та ін., із закостенілим і стереотипним примітивізмом початкового музичного матеріалу або чужими психіці нашої дитини, часто теж доволі дешевим змістом, творами для дітей чужих авторів» [цит. 11, с. 12].

Фольклорно забарвленні, вишукано перетворені національні джерела, близькі та зрозумілі як для дитячого, так і для студентського сприйняття, створені на основі найпопулярніших народних пісень найхарактерніших жанрів (колискова, марш, щедрівка, гагілка, історична пісня тощо), безсумнівно виховують інтерес до народної музики, любов і шану до рідного українського мистецтва, дають розуміння способів перетворення фольклорного джерела у професійній музиці.

Безцінними є видання «Варіацій-мініатюр на тему української народної пісні» (G-dur) В. Барвінського, написані у 1920–1922 рр., що складаються з теми та п'яти варіацій. Зберігався рукопис у приватних нотних колекціях піаністів Л. Колесси (1902–1997) і Р. Савицького-старшого (1907–1960) та опублікований вперше через 90 років після написання О. Німилович (2013 р., Дрогобич). Сам композитор не вказав на безпосередній зв'язок твору з певним фольклорним джерелом, проте тема твору нагадує варіанти пісні «Ой хто, хто, Миколая любить», що побутують у регіонах Західної України [12].

У 2006 р. у м. Дрогобичі світ побачила збірка «Три прелюдії» В. Барвінського (редакція Л. Філоненка і В. Сенкевич), до якої увійшли три досі не надруковані прелюдії, що збереглися в приватних архівах учнів композитора. Також важливими для колекції педагогічного репертуару є вперше опублікований цикл «Мініатюри на лемківські народні пісні» до 120-ліття від дня народження композитора (упорядкування О. Німилович) та видання у 2019 р. повного циклу з восьми прелюдій В. Барвінського (упорядкування Л. Філоненка і О. Німилович) [там само].

Важливу місію підняти українську професійну музику до високого європейського рівня та велике бажання закохати українську дитину в рідну народну пісню, якими горів В. Барвінський усе життя, вдалося втілити Майстру «насамперед в фортепіанних мініатюрах та програмних циклах, котрі служили для нього своєрідною творчою лабораторією» [8, с. 191].

Отже, фортепіанні мініатюри В. Барвінського становлять велику художню і педагогічну цінність та є важливим матеріалом у навчальному репертуарі піаніста початківця і здобувача музичної освіти у вищій школі. Без сумніву, послідовне опанування типових рис стилю та властивостей

музичної мови композитора (мелодики, фактури, принципів розвитку, колористично-звукового розмаїття, жанрово-формотворчих орієнтацій, технік стилістичної виразовості тощо) формує у здобувачів освіти в класі основного музичного інструмента (фортепіано) високохудожній естетичний смак, сприяє їх духовному зростанню. Разом з тим, пізнання музичного доробку Майстра розвиває у молодих музикантів музичне мислення, виховує самостійність творчих пошуків для виважених рішень в інтерпретаційному втіленні художнього задуму фортепіанного доробку композитора.

Наполегливість в опануванні майбутніми педагогами-музикантами творів В. Барвінського на національній основі сприяє пізнанню способів втілення фольклору у професійному музичному мистецтві, знайомить та розкриває особливості стилістичних новацій ХХ ст. у музичному мистецтві, сприяє опануванню нової системи художньо-виразових засобів музичного мистецтва. Крім того, пізнання творів на народних джерелах формує стійку громадянську позицію та почуття власної гідності, виховує патріотизм і національну самосвідомість, повагу до культурно-історичного минулого, любов до рідного національного (професійного та народного) мистецтва.

Висновки. Таким чином, багатогранна діяльність (зокрема педагогічна та композиторська) видатного українського композитора ХХ ст. В. Барвінського мала потужний вплив на розвиток музичної культури Галичини, української національної фортепіанної школи та професійної музичної освіти. Фортепіанні мініатюри В. Барвінського становлять надзвичайну художню цінність і педагогічну значущість та є важливим репертуаром у навчальному процесі піаніста, а відтак є невід'ємним чинником професійного становлення здобувача освіти у класі фортепіано.

Перспективи подальших досліджень у контексті окреслених проблем передбачають розробку ефективних методичних шляхів впровадження ціннісно-виховного потенціалу фортепіанних мініатюр В. Барвінського в освітній процес фахової підготовки здобувачів вищої освіти музичних / музично-педагогічних спеціальностей. Крім того, мистецький доробок композитора у всіх своїх напрямках заслуговує якнайширшої актуалізації та інспірує до подальшого глибшого пізнання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Барвінський В. Вісім прелюдій. Для фортепіано: Навчальний посібник / Ред.-упор.: Л. Філоненко, О. Німилович. Дрогобич : Посвіт, 2019. 64 с.
2. Бедакова С. В. «Празька школа» Василя Барвінського. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*: Зб. наук. праць: Наук. зап. Рівненського держ. гуманіт. ун-ту. Вип. 9. Рівне : РДГУ, 2004. С. 18–21.

3. Варнава Р. Етнопсихологічний вектор особистісних рис Василя Барвінського та Бориса Лятошинського. *Музикознавчі студії*: Зб. наук. праць. Інститут мистецтв Волинського національного університету ім. Лесі Українки та Національної музичної академії України ім. П. Чайковського. Луцьк, 2012. Вип. 9. С. 321–331.
4. Василь Барвінський. Статті. Листи. Спогади. / Ред.-упор. В. Грабовський. 2-ге вид., випр. і доп. Дрогобич : Посвіт, 2008. 268 с.
5. Закон України «Про освіту» № 2146-VIII від 04.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 20.02.2024).
6. Кашкадамова Н. Василь Барвінський у багатонаціональному культурному середовищі Львова. *Музика*, 2013. № 3 (393). С. 6–9.
7. Кияновська Л. Вплив празького середовища на становлення творчої особистості В. Барвінського і М. Колесси. *Musica Galiciana. Rzeszów* : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2005. Т. IX. S. 113–125.
8. Кияновська Л. О. Стильова еволюція галицької музичної культури XIX–XX ст. : монографія. Тернопіль : Астон, 2000. 420 с.
9. Ковалів І. Василь Барвінський. Нарис життя і творчості. *Василь Барвінський у дослідженнях та матеріалах* / ред.-упоряд. В. Грабовський. Дрогобич : Посвіт, 2008. С. 185–191.
10. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України № 527 від 06.06.2022. URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2022/06/62a0421e24258666156501.pdf> (дата звернення 20.02.2024).
11. Лесик Д., Біркова Є. Василь Барвінський: «Дитяча фортепіанна музика». Методичні рекомендації педагогам-піаністам. Івано-Франківськ, 1996. 47 с.
12. Німилович О. «Варіації-мініатюри на тему української народної пісні» для фортепіано Василя Барвінського: особливості виконавської інтерпретації. *Graif of Science*, № 12–13, 2022. С. 740–744.
13. Павлишин С. Василь Барвінський. Творчі портрети українських композиторів. Київ : Музична Україна, 1990. 88 с.
14. Прокопчук В. І. Музичне краєзнавство Рівненщини : навчально-методичний посібник. Рівне : О. Зень, 2021. 384 с.
15. Фільц Б. Василь Барвінський та його внесок у національне музичне мистецтво : (до 130-річчя від дня народження композитора). *Студії мистецтвознавчі*, 2018. № 3. С. 62–72.
16. Юзюк З. І. Фортепіанна музика для дітей у творчості В. Барвінського, Н. Нижанківського та М. Скорика (до ювілеїв композиторів). *Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка*. Серія: Мистецтвознавство, 2013. № 2. С. 107–115.